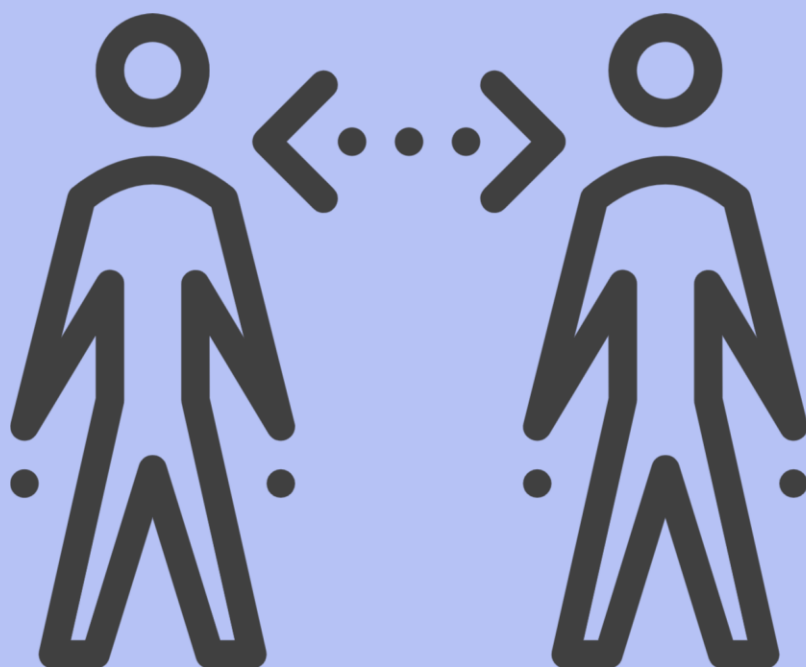

GEPOLITICA ÎN ERA CORONAVIRUSULUI

Geopolitica în era coronavirusului

Paul Dobrescu, Mălina Ciocea¹

1. Publicul nu mai este cel dinainte de criză!

În plină criză, doi autori americani de prestigiu ridică o întrebare care ar trebui să ne urmărească: va remodela această criză provocată de noul coronavirus ordinea globală?². Evident, este prea devreme să ne pronunțăm fără echivoc, dar problema ridicată ne transmite cât de importantă este perioada pe care o traversăm. Nu este o simplă criză, ci o adevărată confruntare, care va avea consecințe mult mai largi, inclusiv pentru ordinea mondială. Președintele francez Emmanuel Macron a chemat țara să fie pregătită pentru un adevărat război cu inamicul numit SARS-CoV-2. Preferăm să menținem și noi termenul acesta care înfloare, dar este adevărat: război. Să menționăm că avem de-a face cu un război care se desfășoară la două etaje. **Războiul medical propriu zis**, care neîndoielnic este prioritar, și **războiul economic**, nu mai puțin important. Cum va trece societatea modernă prin primul război este foarte important pentru bătălia care urmează, cea economică. Nu doar că avem de-a face cu **două crize suprapuse**, dar ambele cer o mare forță de repliere, o capacitate anume de a formula răspunsuri. În ambele planuri, societatea zilelor noastre nu a excelat.

Cele mai multe analize publicate recent se focalizează pe evoluțiile și datele statistice, fie că e vorba despre criza medicală, sau de cea economică. Sunt foarte importante aceste lucruri pentru că pun în lumină adevăruri de necontestat. De pildă, faptul că Europa a devenit epicentrul crizei medicale, că Statele Unite ale Americii (SUA), după cum apreciază unele publicații, este pe cale să preia această ștafetă tristă. În cele ce urmează vom încerca să schimbăm unghiul de analiză. Vom focaliza analiza pe schimbările care pot avea loc la nivelul percepției oamenilor, al modului în care evaluează diverse măsuri, decizii, situații. Traversăm o perioadă extrem de încordată: mor

---

¹ **Paul Dobrescu** este profesor și îndrumător de doctorat la școala doctorală în Științe ale Comunicării, SNSPA. Principalele domenii de interes și competență sunt: globalizarea, geopolitica, mass media și societatea. Lucrări recente: *The Post-crisis Crises. A World with No Compass and No Hegemon*, Cambridge Scholars Publishing, 2018; *A Century-Long Decade. The Century of the Emerging World*, Cambridge Scholars Publishing, 2017. E-mail: paul.dobrescu@comunicare.ro.

Mălina Ciocea este conferențiar dr. la Facultatea de Comunicare și Relații Publice, SNSPA, unde conduce laboratorul Comunicare, Discurs, Probleme Publice (CoDiPo) în cadrul Centrului de Cercetare în Comunicare. Printre publicațiile recente se află articolul „The power of producing wealth, infinitely more important than wealth itself” – the truth transforming the current international order, publicat în *Romanian Journal of European Affairs*, Vol. 18, Nr. 2, Decembrie 2018 (co-autor). E-mail: malina.ciocea@comunicare.ro.

Opiniile exprimate în acest material (revizuit și publicat la data de 7 aprilie 2020) aparțin autorilor și nu reprezintă poziția Institutului European din România.

² Kurt M. Campbell, Rush Doshi. *The Coronavirus Could Reshape Global Order. China Is Maneuvering for International Leadership as the United States Falts*. Foreign Affairs. 18 martie 2020. <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2020-03-18/coronavirus-could-reshape-global-order> (consultat 19 martie 2020).

oameni și, în multe din cazuri, ne arătăm neputincioși în a stopa fenomenul. Avem diverse trăiri, care acum, în mijlocul furtunii, se succedă cu rapiditate; când ne vom apropia de malul celălalt, vom fi mai disponibili să examinăm lucrurile, să vedem unde s-a greșit. „Situția a fost foarte complicată”, se va spune. Da, dar omul a trăit intens această situație și poartă cu el **propria percepție** despre ce s-a întâmplat. Va fi această percepție reduționistă, chiar deformată, are puțină importanță! Oamenii judecă pe baza a ceea ce au în minte, iar bagajul de percepții se formează acum, în această perioadă dificilă. Cum se vor raporta semenii noștri peste o lună, o jumătate de an sau un an la tot ceea ce se întâmplă acum?

Ordinea internațională? Este departe și vom vedea dacă și cum se va schimba. Până la ordinea internațională ar trebui să fim, cred, mult mai atenți la „ordinea” care se naște în sufletele oamenilor, în universul lor interior. Este cert că aici se petrec reșezări semnificative. **Publicul nu mai este cel dinainte de criză.** A dobândit alte caracteristici. Este mult mai interesat de ceea ce se întâmplă, privește cu alți ochi la măsurile guvenamentale și la tot ceea ce are loc în jurul său. Pentru că știe că îi influențează direct nu existența, ci viața. De aceea, este cu siguranță mai puțin îngăduitor, am spune mai intransigent. Este mult mai conectat cu tot ceea ce se întâmplă și procesează mult mai rapid informații, poziții, judecăți. Caracteristici care se vor accentua în perioada următoare.

Va trebui să se țină cont și de următorul lucru. Când sunt angajate direct interesele oamenilor, **persuasiunea înseamnă autopersuasiune.** Oamenii deschid un dialog cu ei înșiși, selectează date, informații, judecăți, le procesează într-un mod specific prin raportare la propriile interese. Având în vedere că interesul fiecăruia este chiar protejarea vieții personale și a grupului din care face parte, viața semenilor, ne apare clar că oamenii vor judeca și aprecia totul în funcție de contribuția efectivă la prevenirea extinderii pandemiei, la crearea condițiilor care să ne facă să trecem cât mai bine prin acest adevărat calvar. Aflat permanent sub sabia amenințării că se poate îmbolnăvi, or apropiindu-se de această situație plină de riscuri, publicul devine mult mai activ, mai sever în judecată, mai prompt în reacții. Într-un cuvânt, **publicul și opinia publică se află într-un proces de vizibilă remodelare.** Impactul politic al acestui proces nu pare important acum; cu timpul, el va dezvolta o forță de influențare pe care nici nu o putem bănuși astăzi.

2. Indisponibilitatea de a învăța

Faptul că Europa a devenit epicentrul pandemiei cu noul coronavirus pune în lumină un adevăr crud: **indisponibilitatea de a învăța**, de a procesa. Viața a făcut ca Uniunea Europeană să aibă un răgaz de câteva săptămâni bune pentru a vedea ce se întâmplă în China, cum procedează această țară, ce rezultate are. Nu era obligatoriu să fie însușită bibliografia chineză, dar era obligatoriu să fie avută în vedere. Își închipuia cineva că o epidemie izbucnită în cea mai populată țară a lumii nu se va extinde cu rapiditate pe tot întinsul globului?

Europenii nu au procesat experiența chineză. A apărut experiența sud coreeană, care a propus ceva peste care nu se poate trece. Este vorba despre dezvoltarea unei **capacități impresionante de a testa persoanele suspecte.** Până la 20 000 de testări pe

zi. Identificate din vreme și izolate, persoanele respective întrerup lanțul contagiunii. Reprezentantul Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) în România, Miljana Grbic, declara pentru MEDIAFAX: „Găsiți, izolați, testați și tratați fiecare caz, pentru a rupe lanțurile de transmisie”³. Adică folosiți o procedură „tip barieră”. Leacul aflat la îndemână în lupta contra epidemiei acesta este: **întreruperea extinderii**.

Nu s-a procesat nici această experiență. Dar încă din prima parte a lunii ianuarie, Germania a început un proces de „testare agresivă”, pornind de la premisa – realistă, credem noi – că nu poți lupta cu un inamic dacă nu știi unde se află. Testarea este extrem de avantajoasă pentru că nu doar instituie „bariere” în procesul de răspândire a contagiunii, dar poate preveni instalarea „rozetei”, cea care stă la baza creșterii exponențiale a infectărilor. Ca să nu mai vorbim de percepția pe care o are cetățeanul obișnuit: că se fac eforturi mari pentru a fi protejată viața sa și a semenilor săi. Este un sentiment reconfortant care **sudează relația dintre stat și cetățenii săi**.

Va trebui să recunoaștem că la nivel european nu s-a procesat niciuna din aceste experiențe. Cum nu s-a procesat nici în țara noastră. Primul caz de infecție cu noul virus în Italia a fost descoperit pe 31 ianuarie. Avem în această țară cea mai mare comunitate de români. Se îndoia cineva că virusul nu va sosi și la noi? De ce ne-a trebuit mai bine de o lună ca să punem la punct o strategie acceptată și de Parlament? Cel puțin în primele săptămâni ale extinderii virusului, știm că 50% din numărul persoanelor infectate au contractat virusul din surse externe. Că mulți dintre concetățenii noștri se vor întoarce în țară, se putea presupune de când a izbucnit epidemia în Italia. O strategie care să pună pe prim plan testarea, deci izolarea și tratarea, ar fi diminuat cu mult din evoluția absolut îngrijorătoare a îmbolnăvirilor. Numai că testarea nu a figurat drept obiectiv prioritar nici în decretul care a instituit starea de urgență. De unde să apară humusul acela special dintre guvern și cetățean, care asigură coeziunea la nivelul ansamblului și cum va reacționa cetățeanul când va descoperi că tocmai testele ne-ar fi ferit de multă suferință? Și testele, și măștile, și halatele și...

Nu doar că Europa s-a lăsat surprinsă, dar **și-a făcut un obicei de a fi surprinsă** de evoluții pe care nu le sesizează la timp. Fiind vorba de vieți, de multe vieți omenești, situația de astăzi împrumută o gravitate specială. Dar Europa s-a lăsat surprinsă și de *evoluțiile spectaculoase din domeniul Inteligenței Artificiale*. Distanța dintre Europa și cele două superputeri ale momentului – Statele Unite ale Americii și China – a devenit foarte greu de recuperat. Costul în acest caz nu este mai puțin dureros, pentru că ne vorbește despre un adevăr: Uniunea se poate îndrepta spre statutul de **putere secundă**, depărtându-se de statutul ei de putere economică de primă mărime. Realitatea este că, de la o vreme, Europa se leagănă prea mult în ritmurile seducătoare ale vorbelor, retoricii, principiilor și se acomodează mult mai greu la efortul presupus de fapte, rezultate, performanță.

Cât timp învață, omul și comunitățile conservă o calitate esențială: **capacitatea de adaptare**. Acest adevărat binom învățare-adaptare este vital pentru ceea ce numim leadership. Nu doar pentru că leadership-ul prin asta se definește, prin capacitatea de a se

---

³ Monica Mihai. Interviu exclusiv. Șefa Biroului OMS pentru România: În acest moment sunt 40 de vaccinuri evaluate. 11 martie 2020. <https://www.mediafax.ro/coronavirus/interviu-exclusiv-sefa-biroului-oms-pentru-romania-in-acest-moment-sunt-40-de-vaccinuri-evaluate-18970388> (consultat 28 martie 2020).

adapta cât mai rapid, ci mai ales pentru că imprimă societății un gen de moleșală, de tocire a simțurilor, a capacității de a răspunde. Într-un cuvânt, induce iluzia pregătirii.

În prezent, Emmanuel Macron cheamă Franța să „fie pe picior de război pentru a lupta contra virusului”. Istoria este, câteodată, amar de ironică. Ceea ce înseamnă o schimbare radicală. Este timpul să subliniem încă o dată – mai ales pentru cei care confundă mereu planurile – că legile de bază ale războiului sunt similare, dacă nu identice, atât pentru societățile democratice, cât și pentru cele regimuri autoritare. A prelua inițiativa, a doza efortul, a urma o strategie cât mai coerentă, a cruța cât mai multe vieți omenești, a adopta o poziție de veghe permanentă sunt legi valabile și pe timpul lui Alexandru cel Mare, dar și astăzi; valabile într-un război adevărat sau într-o încheștare asimetrică precum este cea cu coronavirusul.

Insistăm asupra ultimei cerințe, aceea de a adopta **o stare de veghe permanentă**. Tocmai pentru că aici a sincopat lumea dezvoltată cu deosebire. Când epidemia făcea ravagii în China, cum remarca și Judi Dempsey⁴, dominantă discuțiilor europene viza „procedurile dure”, „abandonul drepturilor”, „metodele draconice” de zăgăzuire a virusului, cu mențiunea că asemenea măsuri nu pot fi aplicate în Vest. Iată că acum, cu diferențe reale, sunt aplicate. Tocmai pentru că ne aflăm „în război”. Dumneavoastră cunoașteți vreo dispută militară de o anumită amploare în care țările care (încă) nu sunt implicate în conflict să nu privească cu maximă atenție la teatrul de război și să detașeze concluzii, să ia chiar măsuri ca și când ar fi deja parte a conflagrației? Occidentul a privit, a așteptat și s-a complăcut într-o indecizie prelungită.

Ani și ani de zile, oamenii au auzit numai derivatele gândirii corecte politic și s-au format în acest spirit. Acum le vine greu să audă – și mai ales să urmeze fără ezitări – un avertisment care anunță măsuri severe. Nu suntem confrunțați cu o sincopă de comunicare dintre guvernanți și guvernați – cum prea adesea se prezintă lucrurile – ci cu **o sincopă a stării de veghe a societății** ale cărei urmări le vom putea evalua de-abia la sfârșitul acestei perioade dure. Cum spunea Zanny Minton Beddoes, „societățile au fost groaznic de nepregătite”⁵. Ceea ce nu va rămâne fără urmări la nivelul opiniei publice. Care va privi altfel la cercurile guvernamentale, la reacția acestora.

3. Răspunsuri naționale și un răspuns european consistent, dar întârziat!

Pandemia este un **fenomen cu adevărat global**. Dacă mai era cineva care nu-și reprezenta clar ce înseamnă un fenomen global, acum are în față cel mai expresiv exemplu: un virus care poate ataca pe orice locuitor al planetei. Fenomenele globale cer soluții globale, sau măcar o minimă coordonare și cooperare în identificarea soluțiilor de contracarare. Este ceea ce a lipsit în toată perioada epidemiei. „Pandemia a revelat lipsa de reziliență și de cooperare a Vestului, tocmai când era mai mare nevoie de amândouă”⁶. Acesta a fost testul fundamental al Vestului pe care, trebuie spus, societatea democratică nu l-a trecut așa cum se cuvenea. Fiecare stat a dat întâietate propriului răspuns.

---

⁴ Judi Dempsey. The Coronavirus is a Test for the West. Carnegie Europe. 17 martie 2020. <https://carnegieeurope.eu/strategieurope/81295> (consultat 18 martie 2020).

⁵ Zanny Minton Beddoes, The Economist, 28 martie 2020.

⁶ Judi Dempsey. *op.cit.*

O asemenea situație a ieșit mai mult în evidență în cazul Uniunii Europene. Motivul este simplu: construcția europeană are ca valori fundamentale coeziunea, cooperarea, întraajutorarea, dar și o clauză de solidaritate înscrisă în textul tratatelor. De aceea, rezultatul testului de care vorbeam a fost mult mai dureros în acest caz. Am avut de-a face cu răspunsuri naționale – mai bune sau mai puțin bune – dar răspunsul european a venit cu întârziere. Fapt recunoscut și de Ursula von der Leyen: “Când Europa avea într-adevăr nevoie de un spirit ”toți pentru unul”, prea mulți au dat inițial un răspuns „numai pentru mine” (...)”⁷. Răspunsul european este din ce în ce mai consistent atât în planul crizei medicale, cât și în cel al crizei economice care se apropie. Din perspectiva în care am ales noi să analizăm lucrurile – anume “ordinea” care se poate construi în sufletele și percepțiile oamenilor – întârzierea se poate dovedi foarte costisitoare. Iată importanța unei activități de comunicare prompte, care trebuie să semnaleze și factorilor de decizie riscurile întârzierii.

Să ne referim la situația din Italia. Italia a solicitat sprijin din partea Uniunii Europene. El a venit din partea Chinei, cum se menționează în *Foreign Affairs*⁸, și a venit după câteva zile din partea Rusiei, sub formă de aparatură și cadre medicale. Sunt comentarii care spun că ajutorul de care vorbim are în spate calcule strategice deloc nevinovate. Un asemenea punct de vedere este susținut și de Foreign Policy⁹. Poate, pe noi aici ne interesează că răspunsul din partea Bruxelles-ului nu a venit, ori a venit cu mare întârziere. O informație survenită ceva mai târziu luminează un aspect care trebuie relevat. Dintr-un interviu acordat de Ursula Von der Leyen ziarului spaniol *El Pais*¹⁰, aflăm că la izbucnirea crizei coronavirusului în Wuhan, UE a trimis imediat 56 de tone de ajutor medical către China. Într-o discuție telefonică purtată cu prim ministrul chinez, acesta i-a mulțumit președintelui Comisiei Europene și a adăugat că în cazul Italiei „au vrut să returneze favoarea. Trebuie să fim recunoscători – continuă Ursula Von der Leyen – și este genul de solidaritate de care avem nevoie”.

De ce am relatat acest episod? Pentru că noi toți știam că ajutorul dat Italiei de către China este un semn de mărinimie, de generozitate; iată că, în realitate, el are și această componentă, **de returnare a unui sprijin** pe care China, la rândul ei, l-a primit din partea Uniunii. Nu vrem să spunem că din partea Chinei nu au existat și alte forme de sprijin, de pildă Beijing-ul a trimis o echipă medicală importantă în Italia etc.

Aflăm tot din același interviu că achiziția comună europeană de materiale și aparatură medicală s-a făcut pe baza solicitărilor făcute de către fiecare țară și acum Uniunea este în măsură să onoreze „comanda” făcută de statele membre. Inclusiv cea făcută în numele Spaniei sau al României. Prin urmare, imaginea aceasta că Uniunea nu a făcut nimic este neadevărată și ar trebui să fim mai precauți când îmbrățișăm cu prea mare ușurință asemenea puncte de vedere. Temerea noastră este că, mai ales în cazul

---

⁷ <https://www.caleaeuropeana.ro/ursula-von-der-leyen-convinsa-ca-ue-va-iesi-intarita-din-crisa-covid-19-s-a-prevestit-adesea-moartea-europei-dar-astazi-suntem-inca-aici-am-iesit-intotdeauna-cu-bine-din-crisa/>.

⁸ Kurt M. Campbell, Rush Doshi. *op.cit.*

⁹ Elisabeth Braw. Beware of Bad Samaritans. 30 martie 2020. Foreign Policy.

<https://foreignpolicy.com/2020/03/30/russia-china-coronavirus-geopolitics/> (consultat 6 aprilie 2020).

¹⁰ Von der Leyen: „Acabamos de cerrar la compra del material sanitario que necesita la UE” („Tocmai am încheiat achiziția de materiale sanitare de care UE are nevoie”), Interviul acordat lui Bernardo de Michel, *El Pais*. 25 martie 2020 (consultat 28 martie 2020).

României, nu a existat suficientă pregătire nici când s-a făcut „comanda” de care am vorbit (avem în vedere o solicitare consistentă, care să exprime nevoile reale ale țării), nici acum, când se cer preluate cu rapiditate materialele, aparatura medicală pentru a fi distribuite în țară.

Putem spune că Uniunea a reacționat cu întârziere, iar din perspectiva care ne interesează aici, cea a percepției publice, **este ca și când nu ar fi intervenit**. Ceea ce spunea Mark Twain despre știrile false este valabil și în cazul percepției: „O minciună poate călători jumătate de lume până reușește adevărul să-și pună încălțările”. Iată marile costuri ale unei comunicări sincopate și insuficient de prompte. Din criza coronavirusului, Uniunea va ieși tare afectată. Când spunem Uniunea, avem în vedere încrederea oamenilor în construcția europeană. Se pare, după cum se prefigurează, că va ieși afectată și de criza care urmează, de cea economică, în care predominant va fi tot răspunsul național, iar nu cel european. Faliile schițate până acum la nivelul Uniunii, cea dintre nord-sud, dintre est-vest, acum s-au adâncit și stau să pună în pericol vasul numit Uniunea Europeană. Mai ales că există riscul **ca încrederea oamenilor să lucreze în direcția faliilor și nu în contra lor**.

În ultimele zile a intrat în actualitate problema corona-bondurilor (vechile eurobonduri). Nu intrăm în discuția financiară propriu zisă. Dorim doar să spunem că traversăm un moment în care economicul trebuie să între într-o bună relație cu politicul și mai ales cu psihologia oamenilor aflați într-o situație limită. Nu poți spune „nu” ajutorului, când în Italia și Spania mor zilnic aproape câte o mie de oameni. Refuzul formulat astăzi poate genera o depărtare care nu mai poate fi corectată de imense sume de bani venite mâine. Temerea noastră este că refuzul acesta venit într-un moment de reală cumpănă echivalează cu o adevărată bombă pusă la baza solidarității europene.

4. *Health Silk Road* și deficitul de gândire strategică a Vestului

Puțină lume a sesizat că **decalarea în timp a răspândirii virusului** pe diverse meridiane ale lumii are importante consecințe geopolitice. Orarul distribuției pe glob nu avea cum să exercite, în mod de sine stătător, o influență considerabilă; numai că el s-a cuplat cu măsuri de ordin strategic și, astfel, a dat prilejul țărilor mai rapide în reacții să dobândească un avantaj care poate conta foarte mult în perioada următoare.

Recent, Germania a declinat oferta de sprijin sub formă de aparatură și materiale sanitare venită din partea Chinei. Deși aceleași gen de oferte fuseseră urmate de răspunsuri pozitive din partea Italiei, Spaniei, Franței, Greciei. Între timp, presa germană a lansat critici care denunțau faptul că la mijloc ar fi o „campanie de propagandă”; mai mult, acuza China că reprezintă „cauza pandemiei” fără să vorbească însă de un „virus chinez”, cum s-au întâmplat lucrurile în spațiul american. Ca să avem o idee despre modul cum a privit Germania toate aceste inițiative ale Beijingului, amploarea lor, semnificația lor, este suficient să menționăm că pozițiile critice amintite au fost cuprinse sub formula ***Health Silk Road***. A patra mare componentă a noului „Drum al mătășii”. *Health Silk Road* s-ar alătura, astfel, traseului continental, maritim și digital a ceea ce s-a numit „proiectul secolului”. Deci, o mare inițiativă menită să contribuie – folosind contextul prielnic al combaterii pandemiei – la prezența Chinei pe continent, la consolidarea poziției sale de putere primă a Eurasiei.

Se știe, criza coronavirusului a izbucnit în China la sfârșitul anului trecut. În mod normal, această țară trebuia să fie afectată cel mai mult, să consemneze pierderile cele mai mari, întrucât nu se știa mare lucru despre epidemie, despre combaterea sa etc. Cu toate acestea, în cele din urmă, China a ieșit avantajată. De ce? Mai întâi, Beijingul a avut o reacție promptă, chiar dură, a pus sub control virusul și acum **apare victorioasă** tocmai în momentul în care alte țări se află în situații de-a dreptul dramatice. Va trebui să înțelegem mai bine această situație, ca să ne reprezentăm mai clar evoluția lucrurilor. La început, așa cum precizează Kurt M. Campbell și Rush Doshi, China a cumpărat masiv măști, aparate de ventilație, uneori primite chiar sub formă de ajutor. Unde rezidă meritul Beijingului? În faptul că a început să producă pe scară largă toate aceste aparate și materiale, devenind **producătorul major al lumii** în domeniu. Când? Când lumea are cea mai mare nevoie de ele. Beijing-ul a ajutat Italia, dar a ajutat, în același timp, Iranul, Serbia, Polonia, alte țări din regiunea noastră. Alibaba s-a angajat că va trimite 100 000 măști și 20 000 teste în fiecare țară africană¹¹.

Este o mișcare bazată pe un calcul precis: epidemia nu avea cum să nu se răspândească rapid, ceea ce, în cele din urmă, urma să ducă la o adevărată stare de război cu virusul ucigaș. Iar în stare de război aprovizionarea cu „muniție” este prima condiție a victoriei. Întrebarea este de ce nu au făcut un calcul similar și puterile occidentale? Nu au făcut-o nici când epidemia era în toi în Asia, nici când începuse să pătrundă în Europa sau în America. Aici este **sincopa majoră** a Occidentului, în capacitatea de reacție întârziată. Statele Unite ale Americii, de pildă, precizează aceiași autori americani, nu dețineau la începutul crizei decât un procent din necesarul de măști și 10 procente din ventilatoarele atât de importante în lupta cu pandemia. Ca să nu mai spunem că 95% din piața de antibiotice americane este ocupată de producătorii chinezi.

Ajunși în acest punct și subliniind sincopile Occidentului, se cuvine să spunem limpede că nu putem pretinde SUA, în momentul de față, să trimită materiale medicale în diverse țări, cum nu puteam să solicităm Chinei același lucru în decembrie, când era asaltată de extinderea epidemiei. Nu ar fi corect și acest lucru ar trebui să fie clar pentru toți. Dar nu putem să nu constatăm **contrastul**: criza declanșată de noul coronavirus consemnează evoluții dramatice în multe țări ale lumii, pe când China apare că a depășit situația, mai mult că este chiar victorioasă. **Contrastul este reținut cel mai ușor de către percepția publică.**

În perioada următoare, impactul geopolitic al pandemiei se va corela strâns cu două răspunsuri extrem de importante. În primul rând, cine va reuși să **identifice un vaccin sau cel puțin un medicament** așteptat de toată lumea cu sufletul la gură. Vectorul potențialului vaccin va transforma puterea care îl lansează într-o adevărată regină a lumii. Cel puțin în sufletul oamenilor! Întrucât America are cea mai avansată cercetare în domeniul biotehnologiei, are și cele mai mari șanse de a face acest lucru. Nu vom intra în amănuntele, destul de neclare, ale tentative americane de a achiziționa un vaccin pe cale de a fi pus la punct de către compania CureVac din Tübingen. Este sigur însă că o relație mult mai destinsă între Washington și Berlin ar fi putut prilejui nu neapărat achiziționarea potențialului vaccin, ci **accelerarea fabricării sale**. Ceea ce ar fi

---

¹¹ Kurt M. Campbell, Rush Doshi. *op.cit.*

avantajat pe toată lumea. Este însă un nou episod, grăitor pentru lipsa cooperării în interiorul lumii occidentale și, la modul general, pentru deteriorarea relației transatlantice.

În al doilea rând, trecând prin epidemie mai devreme, China a câștigat un răgaz important pentru **propria refacere economică** și are un avantaj comparativ în raport cu celelalte puteri economice care, acum, se află în mijlocul crizei. Înțelegem febrilitatea cu care țările occidentale îndreaptă impresionante fonduri pentru prevenirea declinului economic și grăbirea relansării. **Viteza de reacție va juca un rol decisiv pe termen mediu.** „Răspunsul economic la criza financiară din 2007-2009 a fost mare. Dar răspunsul la actuala criză COVID-19 va fi mult mai mare, vor fi intervenții mult mai radicale. Economia, chiar dacă temporar, va fi pusă pe picior de război”¹², apreciază revista *The Economist*. Sumele alocate de stat sunt impresionante. În Germania, cca 10% din PIB, adică aproape 400 miliarde, în Marea Britanie, o sumă asemănătoare, în Franța asemenea. SUA au anunțat inițial 1 000 de miliarde, pentru ca suma aceasta să fie dublată, ea ajungând să penduleze tot în jurul a 10 procente din PIB. Nu insistăm asupra cifrelor, pentru că totul este în mișcare. Până în prezent, China nu a anunțat nimic, dar este sigur că sumele alocate de către stat vor fi impresionante.

Intrăm într-o etapă care, pare, avantajează, din nou, Beijing-ul. Doi autori cunoscuți de la London Business School fac o radiografie a crizei actuale, inclusiv a celei subsecvente, criza economică¹³. Spicuiem câteva concluzii. O recesiune globală, care va antrena și piețele emergente, pare inevitabilă; efectele asupra cererii vor fi mult mai mari decât asupra aprovizionării; primele afectate vor fi firmele mici și mijlocii (noi am adăuga: și țările mici și mijlocii). De ce spunem că Beijing-ul ar putea fi avantajat? Pentru că, așa cum remarcă și Andy Rothman, principalul motor al creșterii economice chineze este deja cererea internă. În plus, multe țări ale lumii sunt interesate într-o refacere rapidă a Chinei, deoarece „circa o treime din creșterea economică globală este asigurată de această țară, ceea ce echivalează cu contribuțiile cumulate ale SUA, Uniunii Europene și Japoniei”¹⁴.

Sunt multe lecții pe care actuala criză le pune în evidență. Printre cele mai importante, pare a fi următoarea: Occidentul va trebui să **dea prioritate abordărilor strategice, chiar și în fața mărimii profitului**. O abordare strategică bine fundamentată va asigura un profit mare, dar mâine! În felul acesta, lumea democratică va evita situația în care „China să facă, iar Occidentul să servească”! Actuala criză a sancționat brusc – am spune și nemilos – greșeala Occidentului de a delocaliza producția, urmând cu predilecție obiectivul creșterii profitului. Pe fundalul acestei erori de ordin strategic a devenit China „atelierul lumii”. Acum a devenit și „atelierul lumii” în ceea ce privește materialele și aparatura medicală necesare în lupta în contra coronavirusului. Măcar dacă acum democrațiile liberale vor desprinde concluzia că atunci când este vorba despre securitate în sensul larg al termenului, nu se poate îngădui o dependență așa de mare de un singur producător.

---

¹² Editor’s note. *Building up the pillars of state. Rich countries try radical economic policies to counter covid-19.* The Economist. 26 martie 2020.

¹³ Paolo Surico, Andrea Galeotti. *The economics of a Pandemic: The Case of Covid-19.* 23 martie 2020. <https://icsb.org/theeconomicsofapandemic/> (consultat 24 martie 2020).

¹⁴ Andy Rothman. *Is China a Safe Haven?* 19 martie 2020. <https://us.matthewsasia.com/perspectives-on-asia/sinology/default.fs> (consultat 28 martie 2020).

Joncțiunea dintre măsurile statului și comportamentul cetățeanului se dovedește a fi fundamentală. Este un alt domeniu în care Vestul a rămas dator, dincolo de multe alte lucruri care pot fi spuse. Nici statul, nici cetățeanul, nu au înțeles că „la război e ca la război”. Trăim o încheștare medicală, dar care va avea **consecințe geopolitice**. În domeniul politic, spunea Cioran, victoriile sunt întodeauna morale. Rezultatele care nu pot fi, acum, prevăzute în întregime vor împinge lumea ușor, ușor într-o matcă diferită. Ca după orice război!

Referințe:

- Braw, Elisabeth. (2020). Beware of Bad Samaritans. 30 martie 2020. Foreign Policy. <https://foreignpolicy.com/2020/03/30/russia-china-coronavirus-geopolitics/>.
- Campbell, Kurt M., Doshi, Rush. (2020). *The Coronavirus Could Reshape Global Order. China Is Maneuvering for International Leadership as the United States Falter.* Foreign Affairs. 18 martie. <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2020-03-18/coronavirus-could-reshape-global-order>.
- Dempsey, Judi. (2020). The Coronavirus is a Test for the West. Carnegie Europe. 17 martie. <https://carnegieeurope.eu/strategieurope/81295>.
- Mihai, Monica. (2020). Interviu exclusiv. Șefa Biroului OMS pentru România: În acest moment sunt 40 de vaccinuri evaluate [Exclusive Interview. WHO representative in Romania: 40 vaccines are currently evaluated]. 11 martie. <https://www.mediafax.ro/coronavirus/interviu-exclusiv-sefa-biroului-oms-pentru-romania-in-acest-moment-sunt-40-de-vaccinuri-evaluate-18970388>.
- Minton Beddoes, Zanny. (2020). The Economist, 28 martie.
- Rothman, Andy. (2020). Is China a Safe Haven? 19 martie. <https://us.matthewsasiasia.com/perspectives-on-asia/sinology/default.fs>.
- Surico, Paulo, Galeotti, Andrea. (2020). *The economics of a Pandemic: The Case of Covid-19.* 23 martie. <https://icsb.org/theeconomicsofapandemic/>.
- Von der Leyen: “Acabamos de cerrar la compra del material sanitario que necesita la UE” (“We have just come to purchase the sanitary materials the UE needs”). Interview by Bernardo de Michel for El Pais. 25 martie 2020. <https://elpais.com/internacional/2020-03-24/von-der-leyen-acabamos-de-cerrar-la-compra-del-material-sanitario-que-necesita-la-ue.html>.
- Editor’s note. *Building up the pillars of state. Rich countries try radical economic policies to counter covid-19.* The Economist. 26 martie 2020.
- <https://www.caleaeuropeana.ro/ursula-von-der-leyen-convinsa-ca-ue-va-iesi-intarita-din-criza-covid-19-s-a-prevestit-adesea-moartea-europei-dar-astazi-suntem-inca-aici-am-iesit-intotdeauna-cu-bine-din-crize/>